

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čkovni rač. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 2113.

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

„Izgubljena domovina“.

Nemški Schulverein Südmark — v nekdanji državi dve ločeni organizaciji za zatiranje slovenstva, sedaj spojeni v eno — je nedavno priredil v Gradcu razstavo »nemškega obmejnega ozemlja«. V tej razstavi je bil poseben oddelek z napisom »Izgubljena domovina«. Ta oddelek je bil namenjen »naši nepozabni Spodnji Štajerski, tisti lepi, bogati zemlji, ki je bila Nemcem ugrabljena proti vsemu pravu«. Tako so o priliki te razstave pisali nemški avstrijski listi. Na steni v razstavnem prostoru so bili razobešeni grbi izgubljenih mest in trgov ter razstave prepovedanih nemških društev. Bili so razstavljeni v modelih dragoceni spomini na ta svojsko lepi del Štajerske: viničarska hiša, klopotec itd. Kartopisno je bila predložena moč sedanjega nemštva v tej pokrajini.

»Izgubljena domovina«: to je izraz in dokaz nepopolnosti grabežljivosti nacionalnega nemštva. Spodnja Štajerska je od pamtveka — vsaj od 6. stoletja — slovenska zemlja, ki ni nikdar bila nemška. Slovenci so jo obljubili, jo obdelovali v naporu in znoju, ter jo branili zoper Mongole in Turke in druge sovražnike. S slovenstvom je ta zemlja vzrasla v enoto: zemlja je kakor telo, slovenstvo pa mu je duša. Nemci te zemlje niso nikdar imeli ter ji tudi nikdar niso ničesar dali, zato na njej nimajo ničesar iskati. Če je na Štajerskem kaj izgubljene domovine, je nekdašnja slovenska, ki se je nasilno ponemčila. Prava jezikovna meja med nemštvom in slovenstvom na Štajerskem teče veliko bolj proti severu, kot teče sedaj državna meja Jugoslavije. O tem, da so Slovenci nekdašnji naseljeni celo po Srednjem Štajerskem z Gradcem vred, ki je slovenskega izvora, in na Gornjem Štajerskem, ni treba podrobneje govoriti, ker o tem govori zgodovina, ki jasno spričuje, da je nemška kolonizacija na Štajerskem ugrabila bolj redko naseljenemu slovenstvu v zgornjem in srednjem delu te dežele njegovo nekdanjo domovino.

Politično geslo o »izgubljeni domovini« je, v kolikor se nanaša na Spodnjo Štajersko, v nemških ustih ogromna zgodovinska laž, ki naj služi kot sredstvo za grabežljiva nemško-nacionalna stremjenja po tej zemlji. To pesem pojejo med avstrijskimi Nemci nemška obrambna društva, njim na čelu nemški Schulverein Südmark. To je tista pesem, koje besede in zvoki

izvablja ljudem denar iz žepa, da se z njim napolni Schulverein-Südmark na blagajna. S pesmijo o »izgubljeni domovini« naj bi se med nemškim ljudstvom, in zlasti med njegovimi brambnimi sloji vzbudilo ter vzdrževalo razpoloženje, ki naj bi pospeševalo uresničenje osvajalnih in razširjevalnih teženj nemškega nacionalizma. Da bi tem svojim težnjam pred svetom dali nekako opravičbo ter hkrati v njih utrdili z duhom narodnostne zagrizenosti prepojene elemente, prirejajo Schulverein-Südmarkini krogi »stvarno-znanstvena« predavanja o nemško-slovenskem mejnem ozemlju.

Takšno predavanje je bilo nedavno v Gradcu. Po poročilu nemških avstrijskih listov je govornik bistveno sledeče izvajal: V nemško-slovenskem mejnem ozemlju, ki ga tvorita najjužno-vzhodnejši marki Spodnje-Štajersko in Spodnje Koroško, stanujejo tri skupine ljudi: 1. Nemci, 2. vindišarji, ki pripadajo nemškemu kulturnemu krogu, in 3. nacionalni Slovenci. Vindišarji so mešanica, ki se je razvila tekom tisočletnega skupnega bivanja z Nemci. (V resnici ni nobenih vindišarjev, ni nobene nacionalne mešanice, marveč so to čistokrvni Slovenci, ki so postali renegati in odpadniki ter jih je naše ljudstvo samo imenovalo ter jih imenuje nemškutarje). Koroška je s plebiscitom leta 1920 rešila enotnost dežele. Spodnja Štajerska pa je bila brez vprašanja izročena jugoslovanski državi. Nova štajerska meja je zemljepisno, gospodarsko, kulturno in jezikovno neprimerna in nenaravna. Kot državna meja bi bila možna črta Vitanje, ki so jo Nemci postavili kot zahtevo na mirovni konferenci!

Nemška manjšina na Spodnjem Štajerskem stanuje večinoma po mestih in trgih, Nemci pa so tudi kot kmetovalci skozi stoletja tukaj avtohtoni — prvotno naseljeni. (Kje neki? Kvečjemu v ponemčeni Apaški kotlini.) Ta manjšina je tlačena od nacionalno-slovenskih voditeljev. Dočim je bilo leta 1910 v teh krajih uradno naštetih 106

tisoč Nemcev, so jih leta 1921 in 1931 naštetih 11.000 po materinem jeziku, odnosno 7400 po ljudski pripadnosti. Nemške šole nekdanje države (v resnici ponemčevalnice slovenskih otrok) so uničene, zasebne nemške šole niso dovoljene, le nekaj vzporednih nemških razredov obstoja na državnih šolah. Nemška društva so prepovedana, kdor prepeva nemške pesmi, se preganja in kaznuje. Kako pa gre Slovencem na Koroškem? Slovenska manjšina na Koroškem uživa najširšo svobodo, politično svobodo, prosvetno svobodo in svobodo na področju gospodarskega združevanja. Prosvetna svoboda je tako velika, da je Slovencem bila celo ponujena kulturna avtonomija, ki pa so jo odklonili, ker so hoteli dobiti oblast nad državnimi dvojezičnimi šolami in s tem tudi nad deželi zvestimi vindišarji, ki prostovoljno pripadajo nemškemu kulturnemu krogu.

Ta izvajanja Schulverein-Südmarkinega »znanstvenika« v Gradcu so ne samo nestvarna, marveč tudi zavestno neresnična, to je: lažnjiva. Laž je, kar je povedano o pritisku nacionalnega slovenstva na nemško manjšino. Ta manjšina uživa več pravic, nego ji pripadajo. Šol imajo Nemci toliko, da jih s svojimi otroci niti napolniti ne morejo. Da bi pa tudi še v naši državi ponemčevali slovenske otroke, kakor so t. delali v nekdanji državi, tega jim nikdar ne bomo dovolili. Če smo se nekdašnji odločno borili zoper nemškutarjo, jo sedaj tem bolj odklanjamo. Poskus nemškonacionalnih zagrizencev, opravičiti nemškutarjo z iznajdbo vindišarstva, je neumen in obenem hudoben ter kaže iznajditelje v pravi luči. Vprav tako velika je laž o narodno-manjšinskih pravicah koroških Slovencev. Kakšne pravice uživajo ti Slovenci, dokazuje dejstvo, da nimajo niti ene slovenske šole. In kakšno omejeno kulturno svobodo imajo, dokazuje v najnovejšem času prepoved slovenskih pevskih prireditev na Koroškem. Nemškonacionalni prenapetosti in krivični pohlepniki torej spremljajo pesem o »izgubljeni domovini« z lažnjivo muziko.

V NAŠI DRŽAVI.

Pruski ministrski predsednik Götting je posetil dne 17. t. m. našega zu-

nanjega ministra Jevtiča v Beogradu. Iz Beograda se je odpeljal v letalu v grško prestolico v Atene in na povratku se oglasi tudi v Bukarešti.

Naš zunanji minister bo obiskal Pariz. Listi poročajo, da bo jugoslovanski zunanji minister Jevtič dne 12. in 13. junija posetil francosko vlado. Za

Za spomladansko zdravljenje

čiščenje krvi in pri slabi prebavi uporabljajte znani **PLANINKA ČAJ BAHOVEC**. Pristen je le, če nosi:

1. zaščitni žig, — 2. ime proizvajalca: Apoteka M. Bahovec, Ljubljana, — 3. paket mora biti vezan in plombiran.

Torej za spomladansko zdravljenje samo pravi:

PLANINKA-ČAJ-BAHOVEC iz Ljubljane.

Reg. pod Sp. br. 76
od 5. 11. 1932

svojega bivanja v Parizu bo gost francoske vlade ter bo imel pri tej priliki važne razgovore s predsednikom francoske vlade Doumergueom in s francoskim zunanjim ministrom Barthoujem. Listi poročajo obenem, da bode francoski zunanji minister Barthou vrnil poset jugoslovanski vladi meseca septembra t. l.

Naši poslanci in senatorji so obiskali v minulem tednu Dalmacijo in na ladji »Prestolonaslednik Peter« otok Krk, kjer so ganljivo počastili številne junake, ki so padli med svetovno vojno za slavo in veličino Jugoslavije.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Kriza bolgarske vlade. Mušanova vlada je odstopila, a je kralj Boris poveril nalogo za sestavo nove vlade zopet Mušanovu.

Prepoved izvoza žita iz Madžarske. Zadnjič smo poročali, da sta prepovedali radi suše izvoz žita Bolgarija ter Romunija. Omenjenima državama se je pridružila dne 17. t. m. še Madžarska, ki se sklicuje na sušo in izjavlja v izvozni prepovedi, da bo takoj ukinjena, kakor hitro se bodo zboljšale vremenske razmere. Na borzi se je podražila madžarska pšenica za 80 filirjev za meterski stot.

Razorožitvena pogajanja zopet odgođena. Glavni odbor razorožitvene konference v Ženevi se bo sestel dne 29. t. m. samo k ugotovitvi neuspeha dosedanjih razorožitvenih pogajanj. Predsednik razorožitvene konference Anglež Henderson bode nato bržkone predložil svetu Društva narodov poročilo, v katerem bo obrazložil vzroke tega neuspeha. V načelu so se vse velesile izrekle za odgođitev razorožitvene konference, podrobnosti pa še niso določene. Odgođitev razorožitvene konference smatrajo zastopniki velesil kot

edino mogočo rešitev iz sedanjih težkoč, ker se bo le na ta način mogla ohraniti možnost za sklicanje nove konference. Druga razorožitvena konference naj bi se sklicala šele tedaj, ko bi se izboljšale okoliščine za pogajanja. Odgođitev konference bo pomenila tudi konec predsedstva Hendersona, ker bodo sedanja razorožitvena pogajanja bržkone proglašena kot neuspela in ponesrečena. V razorožitvenem odboru sveta Društva narodov, ki mu bo prepuščeno nadaljnje obravnavanje cele zadeve, bo predsedoval zastopnik kake druge vlade. Ker Henderson ni več član angleške vlade, tudi ne bo mogel priti v pošteve kot predsednik razorožitvenega odbora.

Sestava nove poljske vlade. Zadnjič smo poročali, da je sestavil novovlado na Poljskem Lev Kozlovski. Zamenjana sta samo dva ministra, kar pa ne pomeni izpremembe v zunanji in notrajni poljski politiki. Režim in njegove osnovne smernice ostanejo za sedaj tudi pod novo vlado nedotaknjene. Listi poudarjajo, da pomeni sestava nove vlade le osebne spremembe v poljskem kabinetu.

Protikorupcijski zakon je predložila čechoslovaška vlada senatu 15. maja. Gre za predlog zakona za pobijanje podkupovanja in goljufij pri oddajanju javnih dobav in del. Zakonski načrt vsebuje ostre kazenske določbe za vsakršne nerednosti pri javnih dobavah ter predstavlja v tem pogledu poostreitev tozadevnih določb splošnega kazenskega zakona. Obenem ureja tudi civilno-pravne posledice kaznivih dejanj pri javnih dobavah.

Trgovski primanjkljaj in nezaposlenost v Italiji. Italijanska trgovinska bilanca izkazuje za letošnje prve štiri mesece 1 milijardo lir primanjkljaja. V Italiji imajo 995.000 nezaposlenih nameščencev in delavcev.

nemške delovne fronte. To pomenja, da morajo društva katoliških pomočnikov prenehati, drugače za njih člane ni mesta v delovni fronti, torej tudi ne dela in ne zaslužka. Koliko se takšna »prilagoditev« loči od boljševiškega načina? Še hujše ko stanovskim krščanskim organizacijam se godi katoliškim mladinskim organizacijam. Tukaj se vrši »prilagoditev« na najbolj nasilen način. Katoliški mladeniči ne morejo opraviti niti skupnega sv. obhajila v cerkvi, da bi ne bili s svojimi duhovniki vred izpostavljeni zasmehu in napadu. Hitlerjevska mladina jim trga s prs krščanska znamenja, jih telesno napada, razbija šipe na njihovih domovih ter povzroča požige po prostorih, kjer se zbira katoliška mladina. O »razmejitvi« med državo in cerkvijo zna

dovolj povedati katoliški škof v Würzburgu, ki je moral pretrpeti večkratne surove napade narodnih socialistov na svojo osebo in svoje stanovanje. Katoliško ljudstvo je gledalo brez moči, ko je surova druhal vdrla v škofovo palačo, razbila šipe, potrla vrata ter spravila škofovo življenje v največjo nevarnost. Ko je sv. Oče doznal za te napade, je po svojem tajniku za zunanje zadeve kardinalu Pacelliju sporočil würzburgskemu škofu svoje obžalovanje radi napadov in sramotenj, ki jim je bila izpostavljena njegova oseba in njegovo škofsko dostojanstvo.

Ozdravljenje duš. O priliki velike prireditve na Dunaju v proslavo Don Boska je imel govor predsednik avstrijske republike Miklas. Poudaril je, kako je božja previdnost poslala katoliški cerkvi v resnici modernega svetnika, ki je vsem zgled svetega življenja in apostolskega delovanja. Don Boskovo življenje in delovanje je prešinjala katoliška univerzalnost (vesoljnost). Ta je tudi našemu času potrebna, ker je danes bolj ko prej treba zajeti celega človeka v vseh njegovih življenjskih pogojih. Bolj ko prej gre v zasebnem in javnem življenju predvsem za kraljestvo duš, za ozdravljenje duš, kakor je rekel veliki avstrijski državnik (dr. Seipel). Poudarjam izrecno: tudi v javnem življenju. Samo če se posreči duše ozdraviti, se da zasnovati častna blaginja vsega ljudstva. Pisani zakon, naj so še tako lepo sestavljene ustavne listine, ne zadostujejo. Vse je odvisno od duha, ki jih prešinja in ki se v njem izvršujejo. Samo znotraj pokristjanjeno ljudstvo bo tudi v državnem in družabnem življenju na svetu ustvarilo zopet boljše čase in trajno blaginjo. Naj nas ne vara zunanji videz. Bogu je za vse. Naj bi Bog našemu ljudstvu v njegovi stiski dal mnogo svetih mož in žena, ki naj bi ga vodile k večnemu cilju, pa tudi k zemeljski blaginji in zadovoljnosti.

Mučitelji duhovnikov. Boljševiška brezbožnost, ki je vodila uničevalno borbo zoper vsako vero, zlasti zoper krščansko, si je izbrała duhovnike kot prve žrtve. Pretekli mesec je škof Sloskan, po rodu Poljak, ki ga je samo posredovanje papežev rešilo boljševiških zaporov in mučil, potoval preko Dunaja v Varšavo ter je povsod bil kot škof-spoznavalec sprejet z velikimi častmi. Na njegovem bledem in suhem obrazu je jasno in trajno zapisano trpljenje, ki ga je moral prestati. Ako bi ga ne bil rešil papež Pij XI., bi postal žrtev iste usode, ki je zadela druge duhovnike, ki jih preganja boljševiška sovražnost: telesna ali duševna smrt. Kar se poslednje tiče, se je pred nekaj časom v javnosti doznalo ime ruskega duhovnika Trojgo, ki so ga tako mučili, da je naposled zblaznel. Ista usoda je sedaj zadela poljskega duhovnika Chomicza, ki je bil najbolj vnet duhovnik poljske kolonije na Ruskem. Brezbožniki niso mirovali, dokler ni prišel na Solovievke otoke v ujetništvo, kjer je telesno in duševno trpel nepopisno. Meseca julija 1932 so ga poslali nazaj v Leningrad, kjer so ga zadržali v zaporu do 25. junija 1933. Prve 4 mesece mu ni bilo dovoljeno, da bi brl kakšno knjigo ali se

Kulturni boj v Nemčiji. Baron Papen, prej član katoliškega centra, zdaj podkancler v Hitlerjevi vladi, se smatra za poklicanega, da v svojih govorih in spisih brani ne katolicizem pred hitlerizmom, marveč hitlerizem pred katoliško javnostjo. Kulturnega boja v Nemčiji baje ni, vrši se samo »prilagoditev ter razmejitev« med obema silama: med državo in cerkvijo. Kako pa se vrši ta »prilagoditev in razmejitev«, dokazujejo dejstva. Od Hitlerja postavljeni voditelj delovne fronte dr. Ley je odredil, da se morajo vsa konfesionalna pomočniška in delavska društva izključiti iz